

Latif Kerimov Müzesi Müdürü

Rüya Tagiyeva ile

Bir Sohbet

İmran Baba*

Dünyanın çeşitli ülkelerinde Türk halılarının yer aldığı zengin müzeler vardır. Ancak, sadece halı ve diğer dokuma örneklerinin korunduğu ve sergilendiği müstakil müzeler pek azdır. Bu sayılı müzelerden biri de Azerbaycan'ın başkenti Bakü şehrinde yer alan Latif Kerimov Müzesi'dir.

Atatürk Kültür Merkezi Genel Sekreteri ve Arış Dergisi Genel Koordinatörü İmran Baba, geçtiğimiz Aralık ayında, halıları ile ünlü bir Türk ülkesi, Azerbaycan'daydı. Zengin halı koleksiyonuna sahip Latif Kerimov Müzesi'ni de ziyaret eden Sn. Baba, Müze müdürü Dr. Rüya Tagiyeva'dan müze hakkında bilgi aldı.

Resim/Picture 1
Müzeden bir görüntü

İmran Baba: Sn. Tagiyeva, Azerbaycan'da sadece halı ve diğer dokuma ürünler için bir müzenin teşekkül ettirilmiş olması takdire şayandır. Müzenizin nasıl kurulduğu hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Rüya Tagiyeva: Halı dokumacılığına büyük önem veren Azerbaycan halkı hemen her bölgede halı dokur. 1967 yılında böylesine önem verilen bir sanat dalına ait müstakil bir müzenin oluşturulmasının kaçınılmaz olduğu görülmüş ve Bakanlar Kurulu kararı ile Müze kurulmuştur.

Eski Şehir'de Cuma Camisi'nin içinde, Azerbaycan Halısı ve Halk Tatbiki Sanat Devlet Müzesi adı ile ilk temeli atılan müze hemen eski halıları ve dokumaları toplamaya başladı. Bugün Neftçiler Caddesi'nde, eski Lenin Müzesi'nin ikinci ve dördüncü katlarında bulunan müze, 1994 yılından itibaren ise, Azerbaycan'ın ünlü ressamı Latif Kerimov'un adı ile anılmaktadır.

İmran Baba: Azerbaycan halı sanatının köklü bir geçmişi olduğunu ve zengin örnekleri bulunduğunu biliyoruz. Koleksiyonunuzda kaç eser vardır ve bunlar nasıl toplanır?

Rüya Tagiyeva: Evet, Azerbaycan halı sanatı, kökü tarihin derinliklerine uzanan eski bir sanat dalıdır. Kuba,

Şirvan, Bakü, Kazak, Karabağ ve Gence zengin halı örnekleri sunan, birer ekol haline gelmiş merkezler olup, her ekolün çok sayıda farklı motif ve kompozisyonu vardır. 19. Yüzyıla kadar bölgede sadece kökboya kullanılmaktaydı. Daha sonra, Avrupa'dan gelen anilin ve diğer boyalar bu geleneği biraz kırmış olmakla birlikte, halen büyük ölçüde kökboya kullanılmaktadır.

Azerbaycan'ın bu zengin örneklerinden müzeye toplanmaya çalışılmaktadır. Şu an müzede 6.000 havlı ve havsız (palas, cecim, kilim, şedde, zili, verni, sumak) dokuma ve yan ürünleri vardır. Ancak bunlardan sadece 700'ü sergilenebilmektedir. Yılda bir kez sergideki ürünler değiştirilerek, daha çok sayıda eser ilgilenenlere sunulmaya çalışılır. Ayrıca, Müze zengin koleksiyonu ile Türkiye, Fransa, İngiltere, İran, Irak, Hollanda, Nepal, Hindistan, Polonya gibi otuzdan fazla ülkede sergi açmış olup, teklif edilen her sergi imkânını da değerlendirmeye çalışmaktadır.

Halılar, Müze'ye satın alma yoluyla gelir. Müze'nin gelirine göre her yıl belli bir miktar halı alınır. Bu halıların

* Atatürk Kültür Merkezi Genel Sekreteri

An Interview

with Rüya Tagiyeva

Manageress Of Latif Kerimov Museum

Imran Baba*

There are rich museums in various parts of the world where Turkish carpets are exhibited. Yet few are the independent ones that collect and display solely carpets and other weaving products. One of these rare museums is the Latif Kerimov one at the City of Baku, Capital of Azerbaijan.

Secretary-General of Atatürk Culture Centre and General Coordinator of the review Arış, Mr. Imran Baba was last December in Azerbaijan which is a Turkish country known with its carpets. Visiting also the Latif Kerimov Museum endowed with a rich collection of carpets, Mr. Baba had an interview with Dr. Rüya Tagiyeva, manageress of the museum.

Imran Baba: Dear Tagiyova, it is wonderful to note that a museum was established solely for carpets and other textiles in this country. Could you inform us how it was established?

Dr. Tagiyeva: The Azerbaijan people who are fond of carpets weave them in almost all parts of the country. Since it was found that the establishment of an independent museum was an absolute must in such an important field, the Council of Ministers resolved in 1967 for its creation.

Initially it was named the Azerbaijan State Museum for Carpets and Applied Popular Arts and established within the Cuma Mosque in the Old City. The Museum started immediately thereafter to collect old carpets and textiles. Having moved to the second and fourth floors of the former Lenin Museum on the Neftçiler Street, it was renamed in 1994 as Latif Kerimov to perpetuate the name of the renowned Azerbaijanian painter.

Resim/Picture 2
Müze'den bir görüntü
A view from the museum

* Secretary-General of Atatürk Culture Centre

Müze'ye alınma koşulu, uzmanlarımızın olumlu onay vermesidir. Uzmanlarımız, gelen halının analizini yaparak, tarihini, malzemesini ve tekniğini belirler. Buna göre, halının müze koleksiyonuna katılması kararlaştırılır.

Koleksiyondaki en eski halı, Bakü civarına ait olan, XVIII. Yüzyılda dokunmuş, "Hile-Afşan" ve "Hile-Buta" olarak anılan iki halıdır.

İmran Baba: Halı, korunması en zor objelerden biridir. Müze'de koleksiyonu korumak için özel yöntemler uygulanıyor mu?

Rüya Tagiyeva: Öncelikle müzeye gelen halının bir envanteri yapıldığını söylemek isterim. Envanter kayıtları tamamlanan halının fotoğrafı çekilerek, grubuna uygun bir depoya yerleştirilir. Her grubun kendine ait bir deposu vardır. Kazak halıları deposu, Kuba halıları deposu gibi. Böylece halıların karışması önlenir. Halıların korunması

için mümkün olduğunca dikkat gösterilir. Depolar her yıl ilaçlandığı gibi, rutubeti önlemek için özel makinalar kullanılır ve bahar aylarında halılar havalandırılır.

İmran Baba: Sn. Tagiyeva, Azerbaycan geleneklerine bağlı, bu gelenekleri yaşatmaya kararlı bir ülke. Halı da, bu güzel insanların hayatının bir parçası olmuş. Tahmin ediyorum ki, halı ile ilgili efsane ya da rivayetleriniz de vardır. Bize bir örnek verir misiniz?

Rüya Tagiyeva: Diğer Türk ülkelerinde olduğu gibi, Azerbaycan'da da halıcılıkla ilgili pek çok rivayet vardır. Bunlardan biri Şah Abbas ile ilgilidir. Rivayete göre, Şah Abbas gençliğinde bir kız sevmiş, ancak kızın annesi ve babası Şahlığın bir sanat olmadığını ve Şah Abbas'ın bir sanat dalını öğrenmesi gerektiğini söylemişler. O da halı dokumasını öğrenmiş.

İmran Baba: Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ediyorum. 1

Resim/Picture 3
Boynuz motifli Karabağ halısı
Karabag carpet with horn pattern

Resim/Picture 4
Karabağ cecimi
Karabag sunshade

Imran Baba: We know that the Azerbaijanian folkloric arts have a considerable past record and that you have brilliant examples of them. How many pieces exist in your collection and how you put it together?

Dr. Tagiyeva: Yes, the Azerbaijanian carpet-weaving art is a branch dating back to time immemorial. In fact, Kuba, Shirwan, Baku, Kazak, Karabag and Gence are centres that have become famous centres offering a rich variety of samples offering quite different patterns and compositions. Only vegetal dyes were used until the end of nineteenth century. Though the aniline and other dyestuffs coming from Europe had somewhat weakened this tradition, the vegetal dyes are still the main colorants.

The museum spends a great effort to gather samples of this rich traditional art. At the present time, the collection has 6.000 pieces of tufted and tuftless textiles and their by-products (Runners, kilims, prayer rugs, sunshades, windbreakers, roofers and curtains). We are able, however, to exhibit only 700 of them today and we change the exhibited collections once a year to offer a larger number of items to the interested visitors. Furthermore, the museum organised exhibitions in more than thirty countries including France, India, Iran, Iraq, Nepal, Netherlands, Poland, Turkiye and United Kingdom. All efforts are made to evaluate the requests received.

The carpets are acquired to the Museum by way of purchase. A certain number of units are added to the collection according to the budgetary means. The condition for purchase is a favorable report by our experts analysing the carpet intended to be bought and determining their age, material and weaving technique.

Resim/Picture 5

19. Yüzyıla tarihlendirilen bir Bakü zilisi

A Baku windbreaker dated to nineteenth century

The oldest items in our collection are a Hile-Afshan and a Hile-Buta carpet woven near Baku in eighteenth century.

Imran Baba: The carpets are among the most difficult objects to be preserved. Do you apply special methods for protecting your collections in the Museum?

Dr. Tagiyeva: I'd like to say first that a thorough inventory of the carpet is made when it arrives, followed by its photographing and placement in the appropriate storage reserved for the same category. Each category has a separate storage room such as Kuba carpets, Kazak

carpets, etc. in order to avoid a confusion. A great care is exercised to preserve the carpets. Storerooms are fumigated every year, moisture is kept at a constant level and all rugs are aerated in the springtime.

Imran Baba: Dr. Tagiyeva, Azerbaijan is a tradition-bound country intending to maintain these traditions. And the carpets have become a part of the lives of your people. I trust that you have legends concerning them. Could you give us an example?

Dr. Tagiyeva: Many legends surround the carpetry art in our country like in all other Turkish ones. The legend I will tell you has to do with Shah Abbas. He was reported to have fallen in love with a beautiful lady in his younger days. When her hands was asked for, her parents had replied that being a shah was not a profession and that he should have a career before marrying her. Thus he learned carpet-weaving.

Imran Baba: Thank you for the information that you gave.

Resim/Picture 6

19. yüzyıla tarihlendirilen Karabağ'da dokunmuş ejder motifli verniden detay

Detail from a Karabag roofer from nineteenth century

Resim/Picture 7

Müzenin en eski parçası, 18. yüzyıla tarihlendirilen ve "Hila-Buta" olarak adlandırılan halı

"Hila-Buta," oldest piece dated to eighteenth century of the Museum

Resim/Picture 8

Karabağ'da dokunmuş Kerem ile Aslı halısı
Kerem and Aslı carpet woven in Karabag

Resim/Picture 9

Hayat ağacı motifli bir Tebriz halısı
A Tebriz carpet bearing the life tree pattern.

Resim/Picture 10

19. yüzyıl sonundan bir Şirvan halısı
A Shirvan carpet of late nineteenth century

Resim/Picture 11

19. yüzyıl sonu-20. yüzyıl başı resimli Tebriz halısı
Pictorial Tabriz carpet from late nineteenth or
early twentieth century

Resim/Picture 12

Karabağ'da dokunmuş Hüsrev ile Şirin halısı
Husrev and Şirin carpet from Karabag

Resim/Picture 13

Geometrik motifli Kazak halısı
Kazak carpet with geometrical patterns